

Katarzyna Radwańska

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

MEDIATYZACJA KAMPANII PARLAMENTARNEJ WE WŁOSZACH W 2018 ROKU

Abstract **Mediatization of the parliamentary campaign in Italy in 2018.** The one of the most interesting political venues in 2018 year was parliamentary elections in Italy. 4th of march the Italian society decided about triumph of two parties: Five Stars Movement and the League. The winners of long and hard elections' ride were two parties of populism roots. After a political impasse lasting more than ninety days, the leaders of the winners made an agreement with the President of Republic of Italy about forming a new government. The main topic of this article consists the critical analysis of media content had presented after published results of the elections. The opinions were grouped in three thematic blocks: the economical situation, crisis of migrants and refugees and position of Italy's Republic in the structures of the European Union.

Mediatyzacja kampanii parlamentarnej we Włoszech w 2018 roku. Za jedno z najciekawszych wydarzeń politycznych 2018 roku powszechnie uważa się wybory parlamentarne we Włoszech. 4 marca włoski naród zdecydował o zwycięstwie Ruchu Pięciu Gwiazd i Ligi. Wygranymi długiej i wyczerpującej kampanii wyborczej były partie populistyczne, które po ponad dziewięćdziesięciu dniach impasu politycznego porozumiały się z prezydentem Republiki Włoch, Sergiem Materellą, o uformowaniu rządu, który będzie przewodził krajowi z Półwyspu Apenińskiego. Tematem niniejszego artykułu jest przedstawienie komentarzy prezentowanych w mediach po ogłoszeniu wyników wyborów. Analiza pozycjonowała opinie dziennikarskie w trzech grupach tematycznych: sytuacja ekonomiczna, kryzys migracyjny oraz pozycji Republiki Włoskiej w Unii Europejskiej.

Keywords Italy, parliamentary elections 2018, populism, campaign mediatization, Five Stars Movement, the League, political impasse

Włochy, wybory parlamentarne 2018, populizm, mediatyzacja kampanii, Ruch Pięciu Gwiazd, Liga, impas polityczny

Na mocy art. 1 Konstytucji Republiki Włoskiej z dn. 22 grudnia 1947 roku, „Włochy są Republiką demokratyczną opartą na pracy. Suwerenność należy do ludu, który wykonuje ją w formach i w granicach określonych w Konstytucji”¹. Dodatkowo art. 5 konstytucji definiuje Włochy jako państwo unitarne, urzeczywistniające system parlamentarno-gabinetowy. System ten odznacza się specyficznym wzajemnym stosunkiem trzech naczelnych organów państwa. Prezydent Republiki powołuje rząd, ale nie odpowiada przed dwuizbowym parlamentem, z kolei rząd ponosi odpowiedzialność za działania własne i prezydenta.

1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA REPUBLIKI WŁOSKIEJ

Włochy są państwem jednolitym, z maksymalną decentralizacją administracyjną. Na strukturę terytorialną państwa składają się regiony, prowincje i gminy. Jednakże regiony łączą się w jednostki autonomiczne, mające władze i kompetencje, w myśl zasad konstytucyjnych. Kraj jest podzielony na 20 regionów (Abruzja, Apulia, Basilicata, Emilia-Romania, Friuli-Wenecja Julijska, Kalabria, Kampania, Lacjum, Liguria, Lombardia, Marche, Molise, Piemont, Sardynia, Sycylia, Toskania, Trydent-Górna Adyga, Umbria, Valle-d'Aosta, Wenecja Euganejska). Spośród nich 5 (Valle d'Aosta, Friuli-Wenecja Julijska, Sardynia, Sycylia, Trydent-Górna Adyga) ma szczególne warunki autonomii, przyznane na mocy art. 116 konstytucji. Zbigniew Witkowski tłumaczy, że „w nauce włoskiej prawa konstytucyjnego wyodrębnia się dwa rodzaje organów: konstytucyjne organy państwowe oraz organy o znaczeniu konstytucyjnym”². Do organów konstytucyjnych zalicza się: prezydenta Republiki Włoskiej, dwuizbowy parlament, który tworzą Izba Deputowanych i Senat Republiki, rząd, Trybunał Konstytucyjny oraz naród. Na mocy art. 87 konstytucji prezydent ma kompetencje m.in. wobec rządu. Są to: powoływanie premiera, powoływanie i odwoływanie na wniosek premiera ministrów, przyjmowanie dymisji rządu, obsadzanie ustawowo przewidzianych stanowisk państwowych. Sam rząd, inaczej Rada Ministrów, składa się z premiera i ministrów. Ich liczba nie jest ustawowo określona, lecz w praktyce liczy od 22 do 24 osób. W kontekście wyborów w 2018 roku należy nadmienić, że w powojennej historii Włoch odnotowano ponad 60 gabinetów, co świadczy o dużej niestabilności życia politycznego Włoch. Witkowski wskazuje na fakt, że od lat 90. XX wieku zaobserwowano poprawę sytuacji³. Jednakże ostatnie wydarzenia i trwający ponad 3 miesiące impas polityczny wskazują na pogarszającą się sytuację, a być może jest to kolejny punkt zwrotny. Warto dodać, że w historii Republiki co najmniej trzykrotnie doszło do zmiany systemu i klasy politycznej. Zbigniew Machalski wyróżnia, iż odbyły się „bardzo radykalnie w latach 1922

¹ Konstytucja Republiki Włoch, w: *Biblioteka Sejmowa – Konstytucja Włoch*, Warszawa 2004, s. 57.

² Z. Witkowski, *System konstytucyjny Włoch*, Warszawa 2000, s. 39.

³ Por. Z. Witkowski, *System konstytucyjny Włoch*, dz. cyt., s. 43.

i 1946 oraz w całkiem odmiennej sytuacji w 1994 roku”⁴. Podążając za myślą autora, warto wspomnieć, że po 1994 roku doszło do „prawie całkowitego odnowienia klasy politycznej. Opozycja parlamentarna przestała być opozycją antysystemową i stała się alternatywą rządową”⁵. Zatem można przypuszczać, że system polityczny Włoch stał się pod tym względem podobny do m.in. brytyjskiego. Wyróżniał się jednak charakterem koalicyjnym, a nie jednopartyjnym jak w przypadku Wielkiej Brytanii. Wybory z 4 marca 2018 roku ponownie zachwiały sceną polityczną. Rezultaty uzyskane przez poszczególne koalicje partyjne, centroprawicę i centrolewicę zostały podzielone przez partię antysystemową, Ruch Pięciu Gwiazd. Rezultat wyborów, choć był częściowo spodziewany, zdestabilizował sytuację wewnętrzną kraju. Ugrupowanie przyjmujące charakter antyestablishmentowy, które w poprzednich dekadach zgodnie z regułą *conventio ad excludendum* byłoby wykluczone z udziału w rządzie, stało się wiodącym.

2. OŚ WYDARZEŃ WYBORÓW PARLAMENTARNYCH W 2018 ROKU

Realia ostatnich lat, w jakich przyszło żyć Włochom, wskazywały na słabnącą pozycję rządzącej opcji centrolewicowej. Uwarunkowania społeczno-polityczne potęgowane w dyskursie medialnym, który na Półwyspie Apenińskim przybierał na sile od października 2017 roku, wskazywały, że rywalizacja polityczna o większość w parlamencie Republiki Włoskiej będzie wzrastać. Wybory rozpisane na 4 marca 2018 roku miały udowodnić, że społeczeństwo jest niezadowolone z dotychczasowych decyzji rządzących.

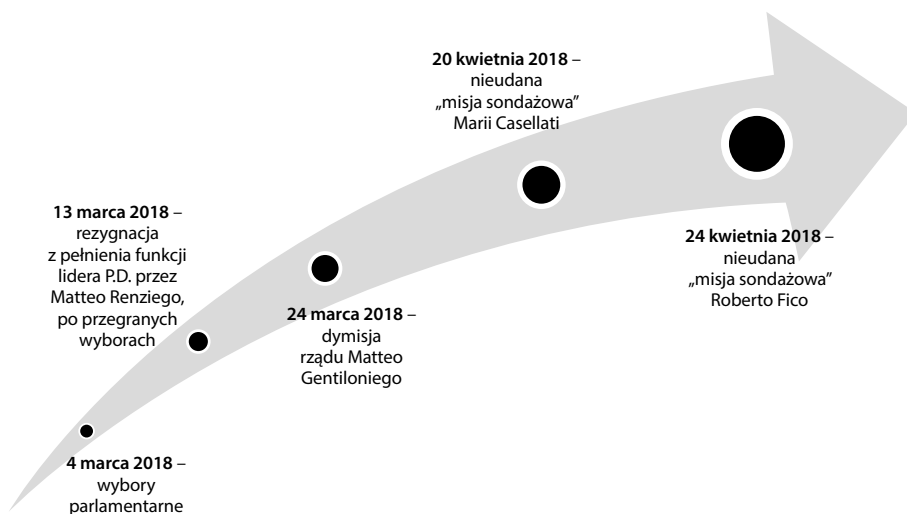
Przedstawiona oś wydarzeń prezentuje najważniejsze sytuacje ze sceny politycznej Republiki, komentowane w mediach oraz będące tematem dyskusji w polityce międzynarodowej. Zgodnie z opisanymi powyżej zasadami funkcjonowania państwa w zakresie wybierania władzy, wybory parlamentarne zaplanowane na 2018 rok, odbyły się w niedzielę 4 marca. Frekwencja wyborcza w przypadku niższej izby parlamentu wyniosła 72,93%, czyli o 2,31% mniej w stosunku do wyborów w 2013 roku, kiedy do głosowania przystąpiło 75,24% uprawnionych obywateli. Z kolei w wyborach do wyższej izby parlamentu głos oddało 72,99%, czyli 2,27% mniej w porównaniu z frekwencją w 2013 roku, kiedy do urn wyborczych przystąpiło 75,26% uprawnionych do głosowania. O miejsca w Izbie Deputowanych (wł. Camera dei Deputati) rywalizowało 28 ugrupowań politycznych, w tym dwie koalicje: centroprawicowa i centrolewicowa. Wśród ubiegających się o elekcję byli przedstawiciele: Lega, Forza Italia, Fratelli d'Italia, Noi con L'Italia – UDC, Movimento 5 Stelle, Partito Democratico, +Europa, Insieme, Civica Popolare, SVP – PATT, Liberi e Uguali, Potere al Popolo, Casapound Italia, Il Popolo della Famiglia, Italia agli Italiani, Partite Comunista, Partite Valore Umano, 10 Volte Meglio, Per una Comunista Rivoluzione, Partite Repubblicano Italiano – ALA, Grande Nord, Autodetete Minatzione, Lista del Popolo Costituzione, Patto per Autonomia, Blocco Nazionale per le Libertà, Siamo, Rinascimento Mir, Italia nel Cuore.

⁴ Z. Machalski, *System polityczny Włoch*, Warszawa 2010, s. 315.

⁵ Z. Machalski, *System polityczny Włoch*, dz. cyt., s. 266.

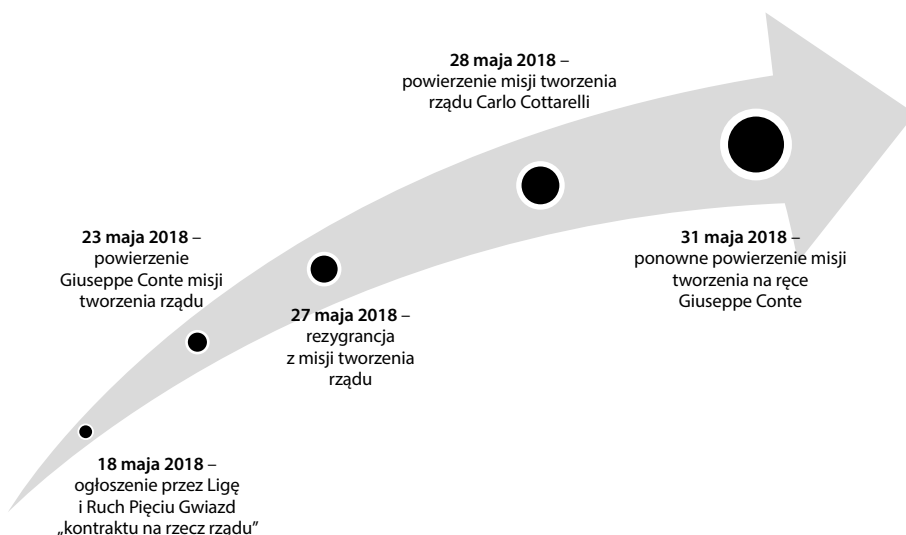
W ogłoszonych wynikach wyborów zwycięstwo odniosła koalicja centroprawicowa (wł. Centro Destra), zdobywając 37,00% (12.147.611) głosów, co dawało 109 miejsc. W skład koalicji wchodziły Lega, zdobywając 17,37% (5.691.921) głosów – 73 miejsca, Forza Italia 14,01% (4.590.774) głosów, czyli 59 miejsc, Fratelli d'Italia 4,35% (1.426.564) głosów, czyli 19 miejsc i Noi con L'Italia 1,30% (428.298) głosów, co oznaczało brak reprezentacji w izbie. Ugrupowaniem, które samodzielnie zdobyło najwięcej głosów, było Movimento 5 Stelle⁶. W wyższej izbie parlamentu głosy rozkładały się podobnie. Zwyciężyła koalicja centroprawicowa, otrzymując 37,49% poparcie (11.324.375) głosów. Rozkład poparcia przedstawiał się następująco: Lega 17,62% (5.317.803), Forza Italia 14,42% (4.353.100), Fratelli d'Italia 4,24% (1.286.705). Ruch Pięciu Gwiazd otrzymał 32,22 procentowe poparcie (9.730.670) głosów. Koalicja centrolewicowa zdobyła 22,99% głosów (6.944.359). Wiodąca Partia Demokratyczna zgromadziła 19,12% (5.769.955) głosów, natomiast pozostałe ugrupowania: +Europa 2,36% (713.195), Insieme 0,54% (163.075), Civica Popolare 0,52% (157.230), SVP-PATT 0,42% (128.282) głosów. Liberi e Uguali otrzymało 3,28% (990.627) poparcia.

Od wyborów (4 marca) do powołania nowego rządu (31 maja) minęło 97 dni. Ogólny zarys najważniejszych wydarzeń przedstawiają dwa poniższe diagramy:

1. Diagram najważniejszych wydarzeń politycznych we Włoszech, marzec-kwiecień 2018.

⁶ Dane pochodzą z oficjalnych statystyk wyborczych dostępnych, <http://www.ilsole24ore.com/speciali/2018/elezioni/risultati/politiche/static/italia.shtml> (14.05.2018).

2. Diagram najważniejszych wydarzeń politycznych we Włoszech, maj 2018 (opracowanie własne).

Badane komentarze były pozyskiwane z informacyjnych, publicystycznych oraz specjalistycznych portali internetowych. Zaobserwowano częste powielanie informacji agencyjnych wraz z tłumaczeniem nagłówków prasowych. Szczególnie dużo tego typu praktyk zanotowano w newsach prezentujących wyniki wyborów lub dynamiczną zmianę wydarzeń, związanych z powołaniem nowego rządu Republiki. Wśród komentowanych tematów zaobserwowano trzy, które stanowiły agendę mediów włoskich i zagranicznych, w tym polskich. Analiza dotyczyła zatem artykułów i wypowiedzi w trzech dziedzinach tematycznych: ekonomii i sytuacji finansowej kraju, kryzysu migracyjnego i cudzoziemców oraz obecności i funkcjonowania Republiki Włoskiej w strukturach Unii Europejskiej. Pierw zostaną jednak przytoczone najważniejsze komentarze po ogłoszeniu wyników wyborów.

3. KOMENTARZE POWYBORCZE

Tematyka wyborcza we Włoszech była obecna już pod koniec 2017 roku. Komentatorzy polityczni, obserwując zmieniający się klimat opinii publicznej, prognozowali, że marcowe wybory mogą zostać zdominowane przez partie populistyczne. Wśród liderów politycznych szczególną wyrazistością na tle rywali odznaczali się: Luigi di Maio i Matteo Salvini. W Polsce tematyka wyborów parlamentarnych nie była pierwszorzędym tematem dyskursu medialnego. Problematyka była podejmowana jako argument potwierdzający politykę prowadzoną przez obecny rząd w Polsce, bądź jako

krytyka antyeuropejskich nastrojów, które staną się udziałem Włoch. Część komentarzy, szczególnie w mediach prawicowych, sprzyjających obecnej władzy, opowiadała się za wyborem Włochów, prezentując opinie podkreślające zaskoczenie dla wysokiego poparcia bloku prawicowego oraz antysystemowego Ruchu Pięciu Gwiazd. Mimo to częściej można było zaobserwować powielanie informacji agencyjnych, niż próbe skomentowania. Ponadto często powielaną przez media informacją był antyestablishment jako dominujący czynnik wpływający na jakość nowych rządów. Giuseppe Conte po nominacji na premiera wskazał, że brak doświadczenia w polityce czyni go wolnym od dotychczasowych układów politycznych, stwierdzając: „Moim zamiarem jest utworzenie rządu, który będzie bronił interesu narodu. Chcę być adwokatem-obroncą narodu włoskiego”⁷. Podobną narrację przyjęli przywódcy koalicji, wyznaczając postać nieznanego w politycznym gronie – Conte, na premiera kraju. Ponadto portal politico.eu zaprezentował grafikę będącą rozkładem stanowisk przyjmowanych przez czołowych polityków świata. Główną oś polaryzującą stanowiły establishment oraz antyestablishment. Drugą kategorią był wiek polityków (oś millenia – babyboomer). Z prezentowanej mapy wynika, że Matteo Salvini jest jednym z najmłodszych przedstawicieli antyustrojowych nurtów, który w najbliższym czasie będzie sprawował rządy w jednym z największych krajów Europy. Nieco łagodniej oceniono postać Luigi di Maio, przewodniczącego Ruchu Pięciu Gwiazd.

Gazeta Wyborcza po wstępnym ogłoszeniu wyników wyborów zdefiniowała rozstrzygnięcie: klęska Silvio Berlusconi, a zwycięstwo populistów. Bartosz Hlebowicz wskazuje na podział Włoch na Północ i Południe, „jedno nazywa się Przegnać Imigrantów, drugie Przegnać Polityków”⁸. W komentarzu analizowany jest wynik każdej z trzech, największych sił politycznych we Włoszech, które startowały w wyborach: Ruch Pięciu Gwiazd, koalicja centroprawicowa oraz koalicja centrolewicowa. Tej ostatniej zarzuca się najgorszy wynik od lat. Za przyczynę porażki uznano wewnętrzne przetarasowanie: „To weterani lewicy, Pier Luigi Bersani i Massimo D’Alema, którzy z powodu niechęci do Matteo Renziego dokonali rozłamu w Partii Demokratycznej i poszli do wyborów osobno, «zgnarniając» całe trzy procent głosów”⁹. W tekście przypomniano także zapowiedzi byłych liderów Partii Demokratycznej, którzy opuścili formację, „dołączając do chóru krytyków «arogancji» Renziego i jego zbyt radykalnych reform ratujących pogrążony w kryzysie ekonomicznym kraj”¹⁰. Artykuły więcej miejsca poświęciły prominentnemu politykowi Italii, Silvio Berlusconiemu, który poniósł kolejną klęskę w wyborach. Forza Italia nie osiągnęła zadowalającego rezultatu, choć jest on lepszy niż w poprzednich wyborach. Byłego czterokrotnego premiera oceniono negatywnie,

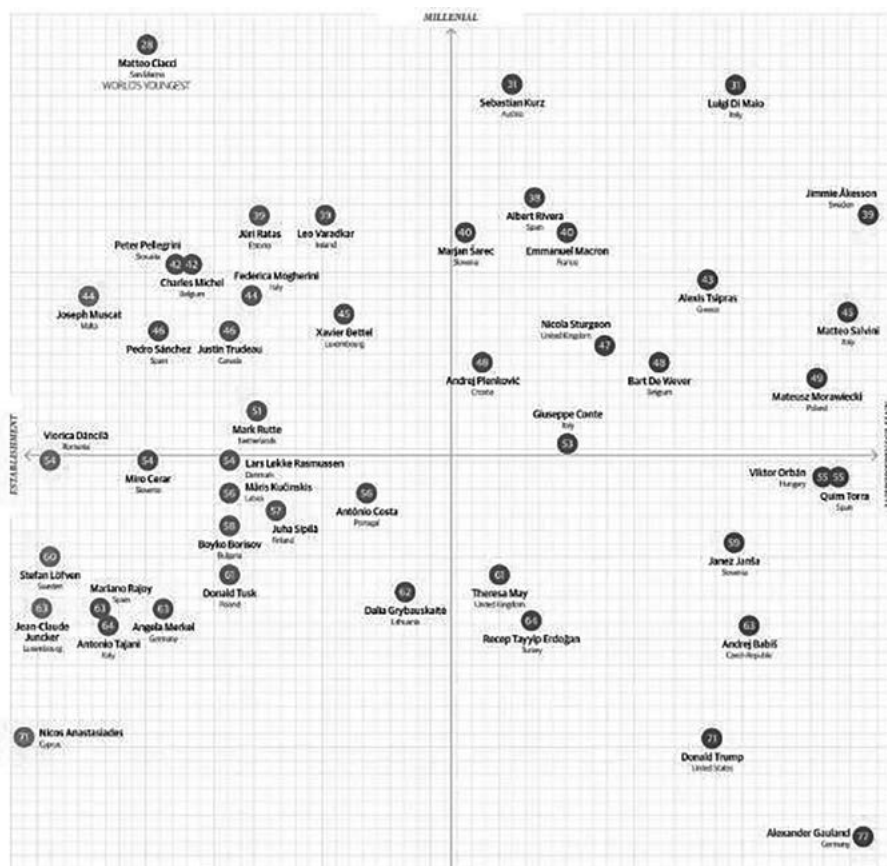
⁷ Il discorso del Premier Giuseppe Conte, <http://www.youtube.com/watch?v=6nw02Ef86J0> (23.05.2018).

⁸ B. Hlebowicz, *Włochy po wyborach. Wygrali ci, co nie lubią obcych i Europy. Tylko czy się ze sobą dogadają?*, <http://wyborcza.pl/7,75399,23102036,wlochy-po-wyborach-wygrali-ci-co-nie-lubia-obcych-i-europy.html> (13.04.2018).

⁹ B. Hlebowicz, (...) *lewica pogrążyła się w rozliczeniach*, <http://wyborcza.pl/7,75399,23109017,wlochy-zwycieska-prawica-i-populisci-ostrozni-lewica-pograza.html> (13.04.2018).

¹⁰ B. Hlebowicz, *Włochy po wyborach. Wygrali ci, co nie lubią obcych i Europy. Tylko czy się ze sobą dogadają?*, <http://wyborcza.pl/7,75399,23102036,wlochy-po-wyborach-wygrali-ci-co-nie-lubia-obcych-i-europy.html> (13.04.2018).

bo chociaż „zmartwychwstał po raz kolejny i znów oczarował obietnicami bez pokrycia sporą grupę wyborców, ale – niezależnie od zwycięstwa prawicowej koalicji – po raz pierwszy to on będzie w niej «tym drugim»”¹¹.

3. Mapa stanowisk przywódców politycznych na świecie¹².

Kolejne oszacowania przybierają coraz silniej widocznego akcentu emocjonalnego. Komentując wynik Ligi Północnej pod przywództwem Mattea Salvini, narracja kreowana jest wokół antyimigranckiego podejścia ugrupowania. Autor tekstu wskazuje na wrogość lidera Ligi do głosów duchownych Kościoła katolickiego, przypominających społeczeństwu o obowiązku niesienia pomocy bliźniemu. Salvini jeszcze przed wyborami zapowiadał, że w ciągu roku jego rządów liczba imigrantów we Włoszech wyniesie zero. Wyczyści kraj, przywróci reguły, zablokuje granice, od Alp po Sycylię, będzie karać i wyrzucać. Islam w obecnym kształcie jest zagrożeniem. „Berlusconi – populistą,

¹¹ B. Hlebowicz, *Wybory we Włoszech. Sukces Ruchu 5 Gwiazd, ale po za tym pat*, <http://wyborcza.pl/7,75399,23100087,wybory-we-wloszech-sukces-ruchu-5-gwiazd-ale-pozza-tym-pat.html> (14.04.2018).

¹² @Politico, <https://twitter.com/search?q=%23Salvini&src=typd> (4.06.2018).

krętać, kobieciarz i megaloman – to wręcz łagodny baranek w porównaniu z nowym liderem prawicy”¹³. W tekście prezentowano negatywne objaśnienia pod adresem partii populistycznych, które odwołują się do eurosceptycznych poglądów. Podnosi się też kwestię stworzenia koalicji rządzącej, która mogłaby uchronić kraj przed wizją kolejnych wyborów. W ogólnej ocenie sytuacji politycznej we Włoszech, wskazano na brak stabilności państwa, szczególnie w polityce wewnętrznej, czego wyrazem było zwycięstwo partii buntu. Komentarz portalu *niezależna.pl* prezentuje raczej najważniejsze opinie włoskich dzienników, w których większa część opowiada się za postępującą utratą stabilności przez państwo. W nagłówku umieszczono także informację o Warszawie, która zdaniem ekspertów ma być partnerską stolicą Rzymu w promowaniu sprzeciwu wobec Unii Europejskiej¹⁴. Innowacyjny komentarz opublikowała radiowa Dwójka. W audycji Puls Świata Piotr Kowalczuk z Rzymu przedstawił komentarz, będący próbą wyjaśnienia zdania włoskiej opinii publicznej. Tłumaczył, że oba ugrupowania, które zwyciężyły w wyborach parlamentarnych, żądają radykalnych reform w zakresie rygoru finansowego, co pozwoli Włochom na dalsze zapożyczanie się oraz zmianę polityki migracyjnej. Ponadto korespondent z Rzymu określa, że „Włosi wolą skoczyć w przepaść za populistami, niż pozwolić na kontynuację polityki, prezentowanej przez dotychczas rządzące ugrupowania”¹⁵. Korespondent zauważa, że włoska scena polityczna została podzielona przez ogromny odruch protestu, który rozbił się na dwa nurty. Wskazuje, że Ruch Pięciu Gwiazd jest ugrupowaniem amorficznym, będącym czystym odruchem protestu. Dotąd eksponował on swoją przejrzystość, niewikłanie w aferę polityczną. Zapowiedzi dotyczyły „niewchodzenia w układy”, retoryka ta została jednak zmięczona poprzez stworzenie sojuszu z Ligą. Komentarz przedstawia Ruch Pięciu Gwiazd jako ruch technologiczny, którego celem jest zdobycie władzy, przeprowadzenie pewnych projektów politycznych przy pomocy Internetu (m.in. organizacja zaplecza politycznego przy pomocy platformy Rousseau – sieciowego narzędzia demokracji bezpośredniej według konceptu M5S), zbierania danych o ludziach, a następnie próby zdobycia ich dla konkretnej partii politycznej. Peppe Grillo mówił, że to partia biodegradowalna – czysta i prawdziwa, która jeśli osiągnie swoje cele powinna zniknąć i się rozpuścić¹⁶. Kolejną postacią, której znaczący udział odnotowały media, jest Steve Bannon, spin doktor kampanii wyborczej Donalda Trumpa. Amerykanin określił rezultat wyborów we Włoszech jako odruch trumpowski, czyli działania przeciw aktywnemu od lat układowi socjaldemokratów. Uważany za ojca sukcesu kampanii amerykańskiego prezydenta, jest przedstawiany jako jeden z największych autorytetów popierających zmiany we włoskim parlamencie¹⁷.

¹³ B. Hlebowicz, *Wybory we Włoszech...*, dz. cyt.

¹⁴ Por. *niezależna.pl*, (...)Komentatorzy mówią już coś o... Warszawie, <http://niezależna.pl/218707-znane-sa-pierwsze-wyniki-wyborow-we-wloszech-komentatorzy-mowia-juz-cos-o-warszawie> (14.04.2018).

¹⁵ P. Kowalczuk, *Puls dnia*, https://www.youtube.com/watch?v=MC_Az5jSgzY (23.05.2018).

¹⁶ Por. P. Kowalczuk, *Puls dnia*, https://www.youtube.com/watch?v=MC_Az5jSgzY (23.05.2018).

¹⁷ Por. L. Thomson, *Steve Bannon patriot of hire, says „vaffanculo” in Italy*, <https://www.vanityfair.com/news/2018/06/steve-bannon-says-vaffanculo-in-italy> (4.06.2018).

4. SYTUACJA EKONOMICZNA

Jednym z głównych komentarzy, podnoszonych przeciwko legitymizacji rządu populistów, są hasła ugrupowań potwierdzających chęć zdecydowanych reform. Mike Bird zastanawia się, na ile rządy włoskich populistów mogą popsuć rynki światowe. Wśród zagrożeń dopuszcza możliwość wyjścia Włoch z unii monetarnej i kolejny kryzys ekonomiczny¹⁸. Analiza dyskursu medialnego, jaki toczył się podczas impasu politycznego wskazała, że komentarze eksperckie są uzależnione od formowania rządu. Paradoksalnie sytuacja po wyborach, gdy nie było pewności, kto utworzy rząd, była korzystniejsza od objęcia władzy przez populistów. Na stronie businessinsider.pl skomentowano powołanie rządu technicznego jako pozytywnej wiadomości na rynkach finansowych, gdzie sytuacja może zostać odczytana: „eurosceptycy i populiści nie pokonali establishmentu, najbardziej kontrowersyjne motywy pójdą na bok, jest szansa na powrót do bardziej wyważonego błogostanu. Dla euro to pewna nadzieja”¹⁹. Z kolei Przemysław Kwiecień twierdzi, że nie kryzys polityczny ma wpływ na niestabilność ekonomiczną Republiki Włoskiej. Główny ekonomista XTBanku uważa, że największym problemem jest rządowy dług do PKB, który wynosi ponad 130 procent²⁰. Nie bez znaczenia była także informacja o powołaniu Paolo Savona na ministra finansów Republiki²¹. Znany z krytyki unii monetarnej ostatecznie nie objął ministerialnej teki. Do zablokowania kandydatury przyczynił się prezydent Sergio Mattarella. W odwecie przeprowadzono próbę impeachmentu, który ostatecznie się nie powiódł.

5. KRYZYS MIGRACYJNY

Tematem mocno podnoszonym przez agendę światowych mediów w związku z wynikami wyborów parlamentarnych 2018 roku jest kryzys migracyjny w Europie. Włochy przez wzgląd na położenie geograficzne są pierwszym krajem Europy, do którego przybywają imigranci. Ten proces zachodzi, mimo kryzysu uchodźczego i coraz cięższej sytuacji materialnej mieszkańców Włoch. Narastający sprzeciw publiczny potęgowały wypowiedzi polityków zwyczajnych ugrupowań o zabarwieniu nacjonalistycznym, prezentowane przez media. Paweł Brawo z „Tygodnika Powszechnego” zauważa,

¹⁸ M. Bird, *Jak włoscy populiści mogą popsuć rynki*, <http://wyborcza.pl/wiejswiata/7,163426,23484226,jak-wloscy-populisci-moga-popsuc-rynki.html> (2.03.2018).

¹⁹ D. Szymański, *Kryzys instytucjonalny we Włoszech, jednak euro rośnie. Oto jak rynki odczytują ten pat*, <http://businessinsider.com.pl/polityka/kryzys-we-wloszech-i-zadanie-impeachmentu-prezydenta/zf56yyv.amp> (27.05.2018).

²⁰ Por. P. Kwiecień, *Biznes dla Ludzi*, <https://tvn24bis.pl/pieniadze/79/kryzys-polityczny-we-wloszech-a-sytuacja-na-rynku-finansowym,841342.html> (30.05.2018).

²¹ Por. *Conte zrezygnował z tworzenia rządu. Będą nowe wybory we Włoszech*, http://wyborcza.pl/7,75399,23461938,we-wloszech-nie-bedzie-koalicji-prawicy-i-antysystemowcow.html?disableRedirects%3Dtrue&source=gmail&ust=1528809010158000&usg=AFQjCNH5C LpGD9w7_I8BjZ-vj_vd_Kp29w (27.05.2018).

że migracja jest odpowiednim tematem, by kanalizować emocje wyborców, którzy nie są zadowoleni z warunków bytowych²². Na południu Włoch są obecne głębokie problemy gospodarcze. Przyjmowanie narracji antyimigranckiej pozwala więc odeprzeć rosnące niezadowolenie opinii publicznej i przekierować jej negatywne emocje na imigrantów ekonomicznych. Matteo Salvini, lider Ligi, sprawujący w nowopowstałym rządzie funkcję ministra spraw wewnętrznych, od pierwszych dni sprawowania urzędu rozpoczął, zapowiadaną w kampanii wyborczej, aktywną politykę dotyczącą ograniczania przyjmowania uchodźców. Jednym z najczęściej powielanych przez media tematów były antyimigranckie wypowiedzi polityka. Wśród komentowanych treści szczególnie wydzwięk otrzymała wymiana zdań na łamach prasy między ministrem a nowym kapitanem piłkarskiej reprezentacji Włoch, Mario Balotellim oraz fotografem Olivierem Toscanim²³. Wydaje się, że agenda mediów niesprzyjających populistycznym władzom, będzie prowadziła wrogą retorykę, opierając się na problemie migracyjnym, który dotyka głównie południowego wybrzeża kraju.

PODSUMOWANIE

Narracja medialna wokół pozycji Włoch na arenie międzynarodowej była skupiona wokół antyeuropejskiego nastawienia populistycznej koalicji rządowej. Jednakże treści ogniskowały się raczej wokół polityki reprezentowanej przez poszczególne redakcje, które kreowały rzeczywistość, popierając i krytykując poglądy prezentowane przez zwycięskie partie. Przykładowo Krzysztof Tyszka-Drozdowski wskazał, że Włochy są atakowane przez Unię Europejską, gdyż obywatele zdecydowali się zmienić rząd. Autor wyraża antydemokratyczne podejście wspólnoty europejskiej do krajów, których polityka nie jest spójna z myślą UE, stwierdzając: „demokracja jest dobra aż do chwili, w której przestaje realizować politykę narzuconą przez Brukselę. Gdy naród ma inne zdanie – demokrację należy tłumić”²⁴. Krytyka mediów, dotycząca opcji rządzącej we Włoszech, bazowała również na prorosyjskich sympatiach politycznych przywódców. Piotr Kowalczyk tłumaczy, że „Rosja jest partnerem, który nigdy bezpośrednio nie zagrażał i nie może zagrozić Republice. Nie należy także zapominać, że w przeszłości Włochy również szczyły się silną partią komunistyczną, której obecność może przejawiać się w sympatyzowaniu z władzami Kremla”²⁵.

Podsumowując dotychczasowe rozważania, warto podkreślić, iż wybory parlamentarne we Włoszech przybrały silnie emocjonalne zabarwienie. W opinii mediów zarówno włoskich, jak i zagranicznych, w tym także polskich, włoscy wyborcy podążyli za ogólnosiwiatowym trendem wyboru populistycznych sił politycznych. Można przypuszczać,

²² Por. P. Kowalczyk, *Puls dnia*, https://www.youtube.com/watch?v=MC_Az5jSgzY (23.05.2018).

²³ Por. A. Sorice, *Balotelli-Salvini: tra i due (...)*, <https://news.fidelityhouse.eu/politica/balotelli-salvini-tra-i-due-e-scontro-sulla-questione-cittadinanza-346321.html> (4.06.2018).

²⁴ K. Tyszka-Drozdowski, *Unia przeciw demokracji*, <https://wpolityce.pl/polityka/397361-unia-przeciw-demokracji-kryzys-wloski> (4.06.2018).

²⁵ P. Kowalczyk, *Puls dnia*, https://www.youtube.com/watch?v=MC_Az5jSgzY (23.05.2018).

że 66. wybory parlamentarne są kolejnymi, przełomowymi w powojennej historii kraju. Zaobserwowano bowiem wyraźny rozłam dwublokowego podziału sił politycznych we Włoszech. Pomimo wielodniowego impasu politycznego i niemożności porozumienia dwóch najsilniejszych ugrupowań, w Rzymie powstał pierwszy w Europie rząd koalicyjny inspirowany nurtem populistycznym. Wydaje się, że jest to zasługa mediów masowych. Szczególnie sieci społecznościowych, które okazały się po raz kolejny niedocenianym narzędziem komunikowania politycznego, a w konsekwencji narzędziem zwycięskich wyborów. Mediatyzacja kampanii parlamentarnej we Włoszech jest wciąż polem do badań i analiz. Wobec powyższych eksploracji szczególnie interesujące wydają się konotacje poszczególnych ugrupowań z rynkiem koncernów medialnych oraz innowacyjna platforma Rousseau, wykorzystywana jako narzędzie do wzmocnienia demokracji bezpośredniej.

LITERATURA

@Politico, <https://twitter.com/search?q=%23Salvini&src=typd> (4.06.2018).

Bird M., *Jak włoscy populisci mogą popsuc rynki*, <http://wyborcza.pl/wiecejswiata/7,163426,23484226,jak-wloscy-populisci-moga-popsuc-rynki.html> (2.03.2018).

Hlebowicz B., *Włochy po wyborach. Wygrali ci, co nie lubią obcych i Europy. Tylko czy się ze sobą dogadają?*, <http://wyborcza.pl/7,75399,23102036,wlochy-po-wyborach-wygrali-ci-co-nie-lubia-obcych-i-europy.html> (13.04.2018).

Hlebowicz B., *Wybory we Włoszech. Sukces Ruchu 5 Gwiazd, ale poza tym pat*, <http://wyborcza.pl/7,75399,23100087,wybory-we-wloszech-sukces-ruchu-5-gwiazd-ale-pozza-tym-pat.html> (14.04.2018).

<http://niezalezna.pl/218707-znane-sa-pierwsze-wyniki-wyborow-we-wloszech-komentatorzy-mowia-juz-cos-o-warszawie> (14.04.2018).

<http://wgospodarce.pl/informacje/50296-niemcy-jak-wlosi-zamknieni-w-klatce-wspolnej-waluty> (14.04.2018).

<http://www.ilgiornale.it/news/politica/toscani-choc-su-salvini-stai-attento-immigrati-ti-1537304.html> (14.04.2018).

<http://www.rp.pl/Gielda/180529325-Kryzys-polityczny-we-Wloszech-chwilowo-ucieszyl-inwestorow.html> (14.04.2018).

<http://www.rp.pl/Polityka/180529315-Wlochy-Ekonomista-z-MFW-kandydatem-na-tymczasowego-premiera.html> (14.04.2018).

<http://wyborcza.pl/7,75399,23461938,we-wloszech-nie-bedzie-koalycji-prawicy-i-antysystemowcow.html?disableRedirects=true> (14.04.2018).

<http://wyborcza.pl/wiecejswiata/7,163426,23497939,steve-bannon-czarny-rycerz-swiatowego-populizmu.html> (14.04.2018).

<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/rynek/1750806,1,kryzys-polityczny-we-wloszech-zachwial-rynkiem.read> (30.05.2018).

<https://www.reuters.com/article/us-italy-politics-government-analysis/new-italian-government-has-little-chance-of-staying-the-course-idUSKCN1IP2SK> (14.04.2018).

<https://www.theguardian.com/world/2018/may/24/italy-government-collision-course-eu-m5s-liga> (14.04.2018).

<https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/wlochy-casellati-oceni-szanse-na-stworzenie-rzadu,830550.html> (14.04.2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=6nw02Ef86J0> (14.04.2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=cf-6NHZWg0Y> (14.04.2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=jfe152YcjMQ> (14.04.2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=m-AYwYUP5OQ> (14.04.2018).

Il discorso del Premier Giuseppe Conte, <http://www.youtube.com/watch?v=6nw02Ef86J0> (23.05.2018).

Konstytucja Republiki Włoch, w: *Biblioteka Sejmowa – Konstytucja Włoch*, Warszawa 2004.

Kowalczyk P., *Puls dnia*, https://www.youtube.com/watch?v=MC_Az5jSgzY (23.05.2018).

Kwiecień P., *Fragment programu „Biznes dla Ludzi” w TVN24 Bis*, <https://tvn24bis.pl/pieniadze,79/kryzys-polityczny-we-wloszech-a-sytuacja-na-rynku-finansowym,841342.html> (30.05.2018).

Machalski Z., *System polityczny Włoch*, Warszawa 2010.

Niezależna.pl, [...] *Komentatorzy mówią już coś o... Warszawie*, <http://niezależna.pl/218707-znane-sa-pierwsze-wyniki-wyborow-we-wloszech-komentatorzy-mowia-juz-cos-o-warszawie>, (14.04.2018).

Sorice A., *Balotelli-Salvini: tra i due [...]*, <https://news.fidelityhouse.eu/politica/balotelli-salvini-tra-i-due-e-scontro-sulla-questione-cittadinanza-346321.html> (4.06.2018).

Szymański D., *Kryzys instytucjonalny we Włoszech, jednak euro rośnie. Oto jak rynki odczytują ten pat*, <http://businessinsider.com.pl/polityka/kryzys-we-wloszech-i-zadanie-impeachmentu-prezydenta/zf56yyv.amp> (27.05.2018).

Thomson L., *Steve Bannon patriot of hire, says “vaffanculo” in Italy*, <https://www.vanityfair.com/news/2018/06/steve-bannon-says-vaffanculo-in-italy> (4.06.2018).

Tyszka-Drozdowski K., *Unia przeciw demokracji*, <https://wpolityce.pl/polityka/397361-unia-przeciw-demokracji-kryzys-wloski> (4.06.2018).

wPolityce.pl, <https://wpolityce.pl/polityka/396578-ke-tlumaczy-siepo-wywiadzie-oettingera-ws-wloch-nie-ingerujemy-w-procesy-polityczne-w-panstwach-czlonkowskich> (30.05.2018).

wPolityce.pl, <https://wpolityce.pl/polityka/397024-poprawne-polityczne-wygibasy-spanikowanego-europejskiego-establismentu> (30.05.2018).

wPolityce.pl, <https://wpolityce.pl/polityka/397361-unia-przeciw-demokracji-kryzys-wloski> (30.05.2018).

Witkowski Z., *System konstytucyjny Włoch*, Warszawa 2000.

Wyborcza.pl, *Conte zrezygnował z tworzenia rządu. Będą nowe wybory we Włoszech*, http://wyborcza.pl/7,75399,23461938,we-wloszech-nie-bedzie-koalicji-prawicy-i-antysystemowcow.html?disableRedirects%3Dtrue&source=gmail&ust=1528809010158000&usg=AFQjCNH5CLpGD9w7_I8BjZ-vj_vd_Kp29w (27.05.2018).